

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет освітніх технологій

Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної роботи

Мирослав СОЛОВЕЙ

29 » січня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОБОТИ З ОБДАРОВАНОЮ УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

для студентів

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

(шифр і назва)

спеціальність 014 Середня освіта

(шифр і назва)

предметна спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

(назва)

освітній рівень перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

освітня програма Українська мова і література, англійська мова, зарубіжна література

статус дисципліни вибіркова

Форма здобуття освіти: денна

Навчальний рік: 2023/2024

Семестр: V

Кількість кредитів ЄКТС: 3

Мова навчання: українська

Форма підсумкового контролю: залік

Розробник:

Пашинська Л. М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології.

Гарант освітньої програми

Галина МІНЧАК

Схвалено на засіданні кафедри української філології,
протокол № 12 від 26 січня 2024 року.

Завідувач кафедри

Мирослава БАГАН

Схвалено на засіданні вченої ради філологічного факультету освітніх технологій,
протокол № 8 від 29 січня 2024 року.

Голова вченої ради факультету

Марія ПИСАНКО

1. Метою вивчення навчальної дисципліни є формування професійної компетентності студентів з проблем навчальної і виховної роботи з обдарованою учнівською молоддю на основі диференціації і різнорівневого підходу при вивченні української мови і літератури у школі.

Основні **завдання** курсу – 1) сприяти процесу оволодіння студентами основами знань про природу обдарованості дитини, види і типи обдарувань учнівської молоді; 2) розуміння основних закономірностей та умов сприятливого психолого-педагогічного розвитку обдарованої учнівської молоді, вироблення вмінь застосовувати різноманітні стратегії, методи; 3) прийоми для розвитку здібностей учнівської молоді; 4) формування умінь і навичок діагностики здібностей, творчого потенціалу, сфери розвитку обдарованості школярів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- психологічні особливості обдарованих учнів;
- основні закономірності розвитку здібностей, обдарованості в учнів;
- методики діагностики обдарованості;
- нормативно-правові акти, які регламентують роботу з обдарованими дітьми;
- сутність концептуальних моделей навчання обдарованих дітей;
- форми і методи роботи з обдарованою учнівською молоддю;
- методи розвитку інтелектуально-творчих умінь учнів;

вміти:

- виділяти види і ознаки обдарованості;
- здійснювати психолого-педагогічний супровід обдарованого учня;
- володіти методами виявлення обдарованих дітей;
- застосовувати сучасні технології у вихованні і навчанні обдарованої учнівської молоді на основі диференціації і різнорівневого підходу при вивченні української мови і літератури.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) **3** кредитів ЄКТС;

90 годин, у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 0 год.

практичні заняття – 16 год.

консультації – 0 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Методика роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури» є опанування таких навчальних дисциплін: «Основи педагогіки», «Загальна психологія», «Сучасна українська літературна мова», «Українська література». Отримані знання знайдуть застосування в майбутній професійній діяльності.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Методика роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури» належить до циклу вибіркових навчальних дисциплін професійного спрямування підготовки бакалавра.

Робота з обдарованою учнівською молоддю є проблемою комплексною, яка вимагає дотримання сукупності вимог до правильного проектування та моделювання різних видів діяльності. Насамперед тих, які відповідають рівню обдарованості дітей та реалізують завдання роботи з ними. Виявлення інтересів дітей, їх подальший розвиток і підтримка допитливості в пізнанні багатогранності навколишнього світу стає одним із пріоритетних завдань дошкільної освіти кінця ХХ – початку ХХІ століття. Про це свідчать зміст Закону України «Про шкільну освіту», «Базовий компонент шкільної освіти» та інші документи, в яких розвиток творчих здібностей розглядається першочерговим завданням на найближчі

десятиліття. Вирішення актуальних аспектів проблеми – виокремлення певних характеристик обдарованості та виявлення інтелектуального й творчого потенціалу особистості, вивчення взаємодії творчого потенціалу та його структурних компонентів, окреслення змісту освіти, визначення низки педагогічних умов стимулювання обдарованості в різних видах діяльності учнів, налагодження тісної співпраці педагогів з їхніми батьками – потребує розробки, обґрунтування та практичної апробації новітніх технологій освітнього процесу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є технологія роботи з обдарованими дітьми шкільного віку в середніх загальноосвітніх закладах, форми і методи організації роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури.

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)

8.1. Форми та критерії оцінювання студентів:

1 - семестрове оцінювання:

1. Критерії оцінювання усних відповідей студентів.

При оцінюванні усних відповідей студентів на теоретичні питання враховується їхній обсяг і повнота, а також ілюстрування прикладами:

- оцінка 5: «відмінно» ставиться, якщо відповідь самостійна, правильна, повна, з доречними прикладами;
- оцінка 4: «добре» ставиться, якщо відповідь самостійна, правильна, достатня, але без прикладів;
- оцінка 3: «задовільно» ставиться, якщо відповідь недостатня чи з помилками»;
- оцінка 2: «незадовільно» ставиться, якщо студент не відповідає на запитання.

2. Критерії оцінювання тестових завдань:

- оцінка 5: «відмінно» ставиться в разі 100 % правильних відповідей;
- оцінка 4: «добре» ставиться в разі 90 % правильних відповідей;
- оцінки 3: «задовільно» ставиться в разі 75 % правильних відповідей;
- оцінка 2: «незадовільно» ставиться разі якщо студент виконав завдання на 60 % і менше.

3. Критерії оцінювання домашньої самостійної роботи.

При оцінюванні самостійної роботи враховуються обсяг виконаних завдань і якість їх виконання:

- оцінка 5: «відмінно» ставиться в разі бездоганного виконання всіх завдань;
- оцінка 4: «добре» ставиться в разі бездоганного виконання 75 % завдань;
- завдання, виконане на 50 % чи більше ніж на 50 %, але менше ніж на 70 % за умови правильного виконання, заслуговує оцінки 3: «задовільно»;
- оцінка 2: «незадовільно» ставиться, якщо завдання виконане менше ніж на 50 %.

2 – рубіжний контроль.

Модульна контрольна робота (МКР) є складовою семестрового рейтингу.

МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у **рейтинговий бал за МКР** проводиться у такий спосіб:

(форма підсумкового контролю - **залік**)

«5» - 50 балів

«4» - 40 балів

«3» - 30 балів

«2» - 20 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Методика роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури».

Модульна контрольна робота містить 3 практичні завдання, з яких кожне оцінюється за такими критеріями:

50 балів («відмінно») виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання;

40 балів («добре») студент отримує за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній;

30 балів («задовільно») виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності й помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній;

20 балів (незадовільно) виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

Оцінка за МКР є середнім арифметичним оцінок за кожне з 3 завдань МКР.

Підсумкове (семестрове) оцінювання проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів на завершальному етапі вивчення дисципліни «Методика роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури».

Підсумкове оцінювання – це сума балів, одержаних студентом за двома видами навчальної діяльності.

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Українські мовні норми в контексті сьогодення» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміні, установлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

3 – підсумкове оцінювання – залік.

Залік

Відмітка про залік у національній шкалі («**зараховано**», «**не зараховано**») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік «**зараховано**» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «**зараховано**» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «**не зараховано**», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «**не зараховано**» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Щоб одержати позитивну оцінку («зараховано») на заліку, студент має усно відповісти на два запитання, внесені до залікової картки з різних тем дисципліни.

Критерії оцінювання залікових відповідей

Оцінка «**зараховано**» виставляється за **зміст відповіді** :

- ґрунтовно викладено (на 100%), змістовно викладено (на 85-90 %) або задовільно викладено (на 60-80%) певне питання загальнолінгвістичного характеру;
- питання викладено відповідно до вимог наукового стилю.

При цьому **форма відповіді**:

- логічна побудова відповіді, але допускаються певні відхилення;
- вміння оперувати термінологією;
- відмінне або ж задовільне володіння орфографічними і пунктуаційними навичками;
- стилістична вправність викладу (або відносна стилістична вправність викладу).

Оцінка «не зараховано» виставляється:

- за невиконання жодної з вимог щодо змісту та форми,
- питання загальнолінгвістичного характеру висвітлено менше ніж на 50%.

8.2. Організація оцінювання (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання):

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу (максимально **50 балів**). **Семестровий рейтинговий бал** є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

8.3. Шкала відповідності оцінок

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин					
		Денна форма			Заочна форма		
		Разом	у тому числі		Разом	у тому числі	
			лекції	семінари / практичні заняття		лекції	семінари / практичні заняття

Модуль 1. Методична робота з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури.									
1.	Проблема обдарованості в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.	6	2		4				
2.	Загальна характеристика обдарованості учнівської молоді.	6	2		4				
3.	Творча обдарованість учнівської молоді.	6		2	4				
4.	Діагностика обдарованої учнівської молоді.	6	2		4				
5.	Робота з батьками обдарованої учнівської молоді.	6	2		4				
6.	Методичні основи роботи з обдарованою учнівською молоддю з української мови і літератури.	6		2	4				
7.	Концептуальні моделі навчання обдарованої учнівської молоді.	6		2	4				
8.	Уроки із української мови і літератури як цілісний творчий процес у школі.	6	2		4				
9.	Методологія розвитку інтелектуально-творчих умінь учнівської молоді на заняттях з української мови і літератури.	6		2	4				
10.	Формування в учнів досвіду дослідницької діяльності.	6		2	4				
11.	Інтелектуальні змагання як засіб розвитку здібностей.	6		2	4				
12.	Підготовка обдарованих дітей до участі в олімпіадах, конкурсах з української мови і літератури.	12	2	2	8				
13.	Порядок проведення, зміст завдань та правила конкурсу знавців української мови імені П. Яцика та конкурсу знавців української літератури імені Тараса Шевченка. Формування лідерської обдарованості і соціальної креативності в навчально-виховному процесі.	12	2	2	8				
	Усього годин	90	14	16	60				

10. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Авраменко, О. М. (2019). Було – стало: зміни в правописі. Даринка.
2. Аніскіна, Н. (2005). Педагогічна підтримка обдарованості. Шк. світ.

3. Баган, М. П. (2023). Мовні змагання. Кросворди, сценарії лінгвістичних ігор та конкурсів з української мови. Видання друге, змінене й доповнене. Видавничий центр КНЛУ.
4. Блажко, М., Омельчук, С. (2020). Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису». Грамота.
5. Бондар, О. І., Карпенко, Ю. О., Микитин-Дружинець, М. Л. (2006). Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посібн. Академія.
6. Васенко, Л. А., Дубічинський, В. В., Кричець, О. М. (2019). Фахова українська мова.
7. Володарська, М. О. (2010). Робота з обдарованими дітьми. Видавнича група «Основа».
8. Городенська, К. Г. (2014). Українське слово у вимірах сьогодення. КММ.
9. Гриньова, В. М. (2010). Обдарованість: суть, види, принципи. Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. Вип. 38. С. 4-13.
10. Грищенко, А. П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І. (2002). Сучасна українська літературна мова: підручник. Вища школа.
11. Леонова, Н. С. (2013). Здібності та задатки як базові чинники обдарованості. Педагогічна майстерня. № 1. С. 2-5.
12. Липова, Л., Морозова, Л., Ренський, С. (2003). Концепція обдарованості та її види. Рідна школа. № 4. С. 10-12.
13. Макаренко, С. (2011). Обдарованість як біопсихологічна ознака людини. Вища освіта України. № 4. С. 56-61.
14. Микитюк, О. (2014). Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Вид-во Львівської політехніки.
15. Микитюк, О. (2020). Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Вид-во Львівської політехніки.
16. Мотилько, Т. Л. (2014). Психолого-педагогічний супровід обдарованих дітей. Редакції загальнопедагогічних газет.
17. Німак, О. М. (2010). Організація роботи з обдарованими дітьми в загальноосвітньому навчальному закладі. Вид. група «Основа».
18. Падалка, Л. (2010). Обдарованість дитини: знайти і підтримати. Київ: Рідна шк. № 6.
19. Пашинська, Л. М. (2023). Готуймося до мовних конкурсів, олімпіад, змагань. Видавничий центр КНЛУ.
20. Пашинська, Л. М. (2023). Практикум з української мови: навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів.
21. Пашинська, Л. М. (2019). Лексичні недоліки й помилки у правничій сфері. *Тенденції та перспективи формування професійної лексики*. С. 149-152.
22. Пашинська, Л. М., Школа Г. М. (2021). Нормативне вживання прийменників у юридичній сфері. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*. XVII Всеукраїнська науково-практична конференція. С. 174-177.
23. Пашинська, Л. М. (2019). Порушення літературних норм у мові прямого телеєфіру. С. 244-246.
24. Пашинська, Л. М., Школа Г. М. (2019). Порушення літературних норм у професійному мовленні. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. С. 104-108.
25. Плющ, М. Я., Бевзенко, С. П., Грипас Н. Я. (2005). Сучасна українська літературна мова: підручник. Вища школа.
26. Пономарів, О. Д., Різун, В. В., Шевченко, Л. Ю. (2005). Сучасна українська літературна мова: підручник. Либідь.
27. Степенко, Г. В., Бургін, М. С. (1998). Обдаровані діти: навчання і розвиток. Обдарована дитина. № 3. С. 6-9.
28. Туріщева, Л. В. (2008). Особливості роботи з обдарованими дітьми. Вид. група «Основа».
29. Український правопис. (2019). Наукова думка.
30. Хворостяний, І. (2020). Українська мова. Лайфхаки.

31. Ющук, І. П. (2004). Українська мова: посібник для студентів вишів. Вища школа.

Додаткові:

1. Антонова, О. Є. (2005). Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу.
2. Бочарова, О. А. (2012). Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка. ГДПШМ.
3. Вознюк, Г. Л., Булик-Верхола, С. З., Василюшин, І. П., Гнатюк, М. В., Ментинська, І. Б., Шмілик, І. Д. (2016). Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник-практикум. Вид-во Львівської політехніки.
4. Волощук, В. М. (2009). Методичні основи діагностики інтелектуальної обдарованості. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.
5. Воронцова, Е. (2011). Задатки, здібності, обдарованість. Директор школи. № 13. С. 16-18.
6. Єрмоленко, С. Я., Бирик, С. П., Коць, Т. А., Сьота Г. М., Чемеркін, С. Г. (2013). Літературна норма і мовна практика. Вид-во «Аспект-Поліграф».
7. Коваль, С. О. (2013). Методичний супровід обдарованих і талановитих дітей. Управління школою. № 28-30. С. 86-92
8. Левченко, О. (2012). Науковий стиль: культура мовлення. Вид-во Львівської політехніки. 204 с.
9. Малик, Н. Г. (2012). Обдарованість як феномен особистості. Шкільний світ. № 6. С. 3-7
10. Матюша, Л. (2007). Планування роботи з обдарованими учнями. Школа. № 12. С. 43-48
11. Русанівський, В. М., Тараненко, О. О. (2000). Українська мова: енциклопедія. Укр. енциклопедія.
12. Тадеєв, П. О. (2008). Обдарованість і творчість особистості: Американський підхід. Навч. кн.
13. Ужченко, В. Д., Ужченко, Д. В. (2007). Фразеологія сучасної української мови: навч. Посібник. Знання.
14. Фаріон, І. (2017). Мовна норма: пошук істини. Місто НВ.
15. Чередніченко, Н. (2012). Система роботи з обдарованими дітьми. Школа. № 4. С. 22-24.
16. Ющук, І. П. (2002). Лексика української мови: навчальний посібник. КМУ.
- 17.

11. Додаткові ресурси:

1. <http://www.iod.gov.ua/events.php>.
2. <http://kolosok.org.ua>.
3. <http://pidruchniki.ws>.
4. <http://pidruchnyk.com.ua>.
5. Лінгвістичний портал з української мови. Режим доступу: <http://mova.info>.
6. Мовознавство. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
7. Підручник. Сучасна українська літературна мова (Шевчук С.). Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_literaturna_mova_-_shevchuk_sv
8. Стилїстика української мови. Режим доступу: <http://oldukrajnistika.upol.cz/Docs/Stylistyka.htm>
9. Українська мова. Режим доступу: <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/imen/vlad.htm>
10. Українська мова: Енциклопедія. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
11. Український лінгвістичний портал: «Словники України» on-line. Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
12. Уроки державної мови. – Режим доступу: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/index.html>.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.